

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl samosoudcem JUDr. Milanem Podhrázkým v právní věci
žalobkyně: M. D., bytem N. Ú. 985, B. n J., proti **žalovanému: Česká správa sociálního
zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze
dne 5. 1. 2015, čj. X,

t a k t o :

- I. Žaloba se zamítá.**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í

Žalobkyně se svým podáním doručeným žalovanému, které bylo posléze dle svého obsahu jako žaloba postoupeno Krajskému soudu v Praze, domáhá zrušení v záhlaví označeného rozhodnutí, jímž žalovaný zamítl námitky žalobkyně a potvrdil své předchozí rozhodnutí ze dne 4. 11. 2014, čj. X. Tímto rozhodnutím žalovaný podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 155/1995 Sb.“), uložil žalobkyni a jejímu manželovi (J. D., nar. X) povinnost vrátit přeplatek na invalidním důchodu syna žalobkyně – J. D. (nar. X, naposledy bytem N. Ú. 985, B. n J.), za období od 14. 6. 2014 do 13. 7. 2014 ve výši 6.212 Kč.

Žalobkyně namítla, že uvedená částka byla jejímu synovi, který dne 8. 6. 2014 zemřel, posílána na bankovní účet, ke kterému neměla přístup, a který byl navíc v průběhu dědického řízení zablokovaný. Žalobkyně dále uvedla, že se na doporučení notářky s manželem vzdali dědictví při jednání, jež proběhlo dne 30. 1. 2015, přičemž požadavek žalovaného na vrácení důchodu je u notářky uveden. V doplnění žaloby dodala, že se synem nežila ve společné

domácnosti, měl pouze formálně nahlášen trvalý pobyt na stejné adrese, ovšem žil si po svém. Nikdy žádné dávky za syna nepřebírala ani nedostala, proto je ani nemůže vrátit.

Žalovaný navrhl zamítnutí žaloby. S poukazem na § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. uvedl, že s ohledem na objektivní odpovědnost je žalobkyně odpovědná za vrácení přeplatku na důchodu i v případě, že jej nezavinila. Uvedené ustanovení zákona totiž v případě, kdy žádná jiná osoba mimo zemřelého majitele účtu nemá k účtu dispoziční právo, činí odpovědnými za vrácení přeplatku děti respektive rodiče zemřelého, kteří s ním sdíleli společnou domácnost.

Krajský soud v Praze na základě včas podané a přípustné žaloby přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu uplatněných žalobních bodů, jimiž je vázán [§ 75 odst. 2 věta první zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“)]. Vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Dospěl přitom k závěru, že žaloba není důvodná. Soud rozhodl ve věci podle § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť účastníci s takovým postupem soudu nevyslovili nesouhlas.

Z hlediska skutkového není v dané věci mezi účastníky sporu o tom, že přestože syn žalobkyně (J. D., nar. X) zemřel dne 8. 6. 2014, poukázala žalovaná na účet zemřelého syna žalobkyně č. X ještě ke dni 18. 6. 2014 splátku invalidního důchodu ve výši 6.212 Kč. Jak přitom plyne ze správního spisu (potvrzení České spořitelny, a. s., ze dne 7. 7. 2014), k uvedenému účtu zemřelého neměla ke dni jeho smrti mimo něj dispoziční právo žádná jiná osoba.

Podle § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. *„má-li právo disponovat s peněžními prostředky na účtu oprávněného jiná osoba než oprávněný, je tato jiná osoba povinna vrátit plátcí důchodu splátky důchodu oprávněného, které byly připsány na takový účet po dni, za který náležela poslední výplata důchodu zemřelého oprávněného. Není-li takové osoby, jsou povinny plátcí důchodu vrátit tyto splátky důchodu postupně manžel (manželka), pokud mu (jí) po zemřelém oprávněném vznikl nárok na vdovecký (vdovský) důchod, a dále děti a rodiče, jestliže žili s oprávněným v době jeho smrti v domácnosti; nelze-li takto vrátit tyto splátky důchodu, považují se tyto splátky důchodu za dluh oprávněného, který se vypořádá v rámci dědictví“*.

K žalobní námitce, že žalobkyně nemohla vrátit přeplatek na invalidním důchodu svého syna, protože neměla přístup k jeho bankovnímu účtu, který byl navíc po dobu dědického řízení zablokován, a pohledávka žalovaného byla ponechána k vypořádání do dědického řízení, soud konstatuje, že konstrukce citovaného § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. činí primárně odpovědné za vrácení přeplatku osoby s dispozičním právem k bankovnímu účtu zemřelého a následně osoby, u nichž se předpokládá blízký vztah se zemřelým. Tyto osoby nemají možnost se této povinnosti zbavit tím, že přeplatek na důchodu vypořádají v rámci dědického řízení. V dědickém řízení se totiž pohledávka žalovaného vypořádá až v případě, kdy neexistuje žádná ze zákonem definovaných osob, která by přeplatek vrátila. Citované ustanovení rovněž nijak nebere zřetel na to, zda jsou tyto osoby nuceny tento přeplatek vracet z vlastních prostředků či zda vrací prostředky, jež nebyly z důvodu úmrtí oprávněného využity. Soud proto nemůže než konstatovat, že žádná ze žalobkyní v této souvislosti uvedených skutečností nemění nic na její zákonné povinnosti vrátit přeplatek na invalidním důchodu jejího syna, a její námitka tudíž nemůže být důvodná.

Krajský soud v Praze pak nemohl přisvědčit ani další žalobní námitce žalobkyně spočívající v tom, že její odpovědnost k vrácení přeplatku nelze dovodit, jelikož její syn s ní nežil ve společné domácnosti a měl pouze nahlášen trvalý pobyt na stejné adrese. Údaj z centrální evidence obyvatel, z něhož žalovaný v dané věci vycházel a podle něhož byl syn žalobkyně hlášen k trvalému pobytu na adrese žalobkyně, jistě sám o sobě nepředstavuje nevyvratitelný důkaz o tom, že žalobkyně ve smyslu § 64 odst. 5 zákona č. 155/1995 Sb. s oprávněným (synem) v době jeho smrti ve společné domácnosti žila (srov. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 4. 2015, čj. 20 Ad 3/2014-28). Na druhou stranu však soud nemohl přehlédnout, že žalobkyně v případě tvrzení, že nežila se zemřelým synem ve společné domácnosti, setrvává pouze u tohoto obecného konstatování, které jakkoliv blíže neupřesňuje, a především je žádným způsobem nedokládá (zmiňovaný účastnický výslech žalobkyně by mohl mít z hlediska důkazního pouze podpůrný charakter; srov. § 131 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů). Ostatně v námitkách, které žalobkyně dne 14. 11. 2014 vznesla proti prvostupňovému rozhodnutí žalovaného založenému mimo jiné právě na výslovně zmiňovaném splnění podmínky života žalobkyně a jejího syna ve společné domácnosti, se žalobkyně o tom, že by se svým synem ve společné domácnosti nežila, nikterak nezmiňuje (a to ani nepřímo). V této souvislosti lze ještě poukázat na závěry Nejvyššího správního soudu vyslovené v rozsudku ze dne 3. 4. 2014, čj. 10 Ads 58/2014-35, aplikovatelné i v projednávané věci, podle něhož „*dopad § 64 odst. 5 zákona o důchodovém pojištění do právní sféry stěžovatelky je vskutku přísný, neboť toto ustanovení na základě objektivní odpovědnosti zde obsažené přenáší odpovědnost za zcizení prostředků důchodové dávky z účtu oprávněného zemřelého na osobu, která tyto finanční prostředky dle všech okolností nevybrala. Je však třeba zdůraznit, že soudní moc nemůže pružně přizpůsobovat výklad jakéhokoliv právního ustanovení momentální skutkové situaci a měnit či přepisovat zákon jen pro tvrdost jeho aplikace*“.

K výše uvedenému lze ještě dodat, že podoba a míra precizace žalobních bodů v řízení před správními soudy do značné míry předurčuje, jaké právní ochrany se žalobcům u soudu dostane. Čím je žalobní bod obecnější, tím obecněji k němu správní soud přistoupí. Není na místě, aby soud za žalobce spekulativně domýšlel další argumenty či vybíral skutečnosti, které žalobu podporují. Takovým postupem by přestal být nestranným rozhodčím sporu, ale přebral by funkci žalobcova advokáta (srov. závěry rozsudku rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 8. 2010, čj. 4 As 3/2008-78).

Jelikož soud neshledal žádný ze vznesených žalobních bodů důvodným, žalobu podle § 78 odst. 7 s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud v souladu s § 60 odst. 1 a odst. 2 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů, neboť žalobkyně nebyla ve věci úspěšná a právo na náhradu nákladů řízení ve věcech důchodového pojištění nelze v případě jeho úspěchu ve věci správnímu orgánu přiznat.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 25. července 2016

JUDr. Milan Podhrázký, v. r.
samosoudce

Za správnost vyhotovení:
Pavčina Švejdová